

Rekenkamerbrief Coronagelden

Rekenkamer Maashorst

5 september 2024

maashorst The logo for Maashorst, featuring the word 'maashorst' in a lowercase, sans-serif font, followed by a stylized, handwritten-style signature in a purple color.

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	3
2. Vraagstelling	4
3. Aanpak	5
4. Beantwoording van de onderzoeksvragen	6
Subvraag 1: Hoeveel coronagelden zijn uitgegeven of welk bedrag is ervan over?	6
Subvraag 2. Zijn de ‘spelregels’ gehanteerd door de gemeente(n)?	6
Subvraag 3. Hoe is de raad hierbij betrokken?.....	7
Subvraag 4. Is de gevolgde wijze van verantwoording passend voor dit type van het Rijk ontvangen gelden?.....	7
5. Attentiepunten naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek.....	8
Bijlage 1 – overzicht ontvangen gelden	9

1. Inleiding

De Rekenkamer biedt meestal haar bevindingen van onderzoeken aan de Raad aan middels haar onderzoeksrapportages. Een andere mogelijkheid om aandachtspunten aan de Raad voor te leggen is de Rekenkamerbrief, waarin anders dan bij onderzoeken, een onderwerp middels een “quick scan” is bestudeerd. De RK-brief bevat doorgaans geen conclusies en aanbevelingen maar betreft altijd een thema dat van belang is voor de Raad. De Rekenkamer is dan ook van oordeel dat deze vorm niet als ingekomen stuk moet worden behandeld.

De reden voor deze rekenkamerbrief is gelegen in het feit dat het Rijk in de afgelopen jaren en ook de komend jaren forse bedragen aan gemeenten beschikbaar stelt. Het gaat hierbij om grote bedragen die voor een bepaald doel of aan een bepaalde doelgroep besteed moeten worden. In de jaren 2020 tot en met 2022 hebben gemeenten bijdragen ontvangen van het Rijk vanwege de Corona-crisis (Covid-19), omvangrijke bedragen door het Rijk verstrekt voor diverse doeleinden. Ook de voormalige gemeenten Uden en Landerd hebben in 2020 en 2021, en de gemeente Maashorst in 2022, middelen ontvangen voor het opvangen van financiële effecten als gevolg van corona en de daarmee samenhangende maatregelen.

2. Vraagstelling

De door het Rijk beschikbaar gestelde middelen dienen door de gemeenten in de verantwoording over de jaren te zijn opgenomen. Hierbij is het belangrijk dat herleidbaar is waaraan de middelen zijn besteed en of op een juiste wijze de besluitvorming over de besteding tot stand is gekomen. Voor een belangrijk deel van de gelden zijn ook doelgroepen benoemd waaraan de gelden uitgekeerd moesten worden. De Raad dient in deze processen van toewijzing en verantwoording van gelden een duidelijke positie te krijgen en ook te willen hebben.

De hoofdvraag van dit onderzoek is: Zijn de Coronagelden doeltreffend en rechtmatig besteed?

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende subvragen geformuleerd:

1. Hoeveel coronagelden zijn uitgegeven of welk bedrag is ervan over?
2. Zijn de 'spelregels' gehanteerd door de gemeente(n)?
3. Hoe is de raad hierbij betrokken?
4. Is de gevolgde wijze van verantwoording passend voor dit type van het Rijk ontvangen gelden?

3. Aanpak

Uitgangspunt voor het onderzoek is de informatie die ontleend is aan beschikkingen van het Ministerie van Binnenlandse Zaken die inzicht geven in de verstrekte bedragen.

Met dit als uitgangspunt is gekeken naar de diverse verantwoordingsdocumenten van de gemeenten en gezocht naar aansluiting.

Vervolgens is gesproken met de betrokken medewerkers en zijn de diverse overzichten en rapportages ontvangen. Samen met de medewerkers zijn deze bestudeerd en heeft een nadere analyse plaatsgevonden.

4. Beantwoording van de onderzoeksvragen

Subvraag 1: Hoeveel coronagelden zijn uitgegeven of welk bedrag is ervan over?

Voor de beantwoording van deze vraag is aansluiting gezocht tussen de hiervoor genoemde BZK-gegevens, P&C documenten en overige informatie vanuit de gemeentelijke organisatie.

Er is door medewerkers veel energie gestoken in het achterhalen van informatie over de hoogte van de verkregen middelen en besteding daarvan. Er is een overzicht gemaakt per jaar en per gemeente van de extra inkomsten en uitgaven inclusief de extra inkomsten voor derving van opbrengsten. Aansluiting met de BZK-gegevens is niet eenvoudig vast te stellen. Op slechts een onderdeel (Uden 2020) is met een verklaarbaar verschil aansluiting te vinden.

Ten aanzien van de volledigheid en juistheid van de stukken is er geen zekerheid. De hectische Corona-tijd met veel thuiswerk heeft geleid tot minder afstemming en wellicht zijn er documenten op persoonlijke schijven bewaard. Daarnaast zijn er vanaf de samenvoeging een aantal medewerkers vertrokken.

Voor beiden gemeenten geldt dat de in eerste instantie opgeleverde informatie voor deze subvraag niet de gewenste duidelijkheid gaf. Daarom heeft er een gesprek plaatsgevonden met een betrokken medewerker om meer gerichte informatie te krijgen. Aanvullend is ook het overzicht van BZK gestuurd dat uitgangspunt is geweest. Daarna is meer informatie ontvangen.

Resultaat Uden

Het resultaat is dat alleen voor het 2020 aansluiting te constateren is. Weliswaar met een verschil, maar dat is verklaarbaar door het moment van toekenning (pas in maart 2021).

Voor de overige jaren geldt voor Uden dat er in de P&C documenten bij diverse programma's melding wordt gemaakt van middelen inzake corona, maar aansluiting op totaal of onderdeel blijft achterwege.

Resultaat Landerd

Het resultaat voor Landerd is dat er in de programmarekening 2020 wel melding wordt gemaakt van een overschot als gevolg van "3e compensatiepakket Corona", maar aansluiting met het overzicht is niet te maken. Voor de overige jaren wordt Corona alleen genoemd rondom risico maar expliciete corona-middelen worden niet genoemd.

Subvraag 2. Zijn de 'spelregels' gehanteerd door de gemeente(n)?

Door de diversiteit van de regelingen zijn er ook diverse verantwoordingscriteria en bestedingsverplichtingen van kracht. Deze zijn door financiën gevolgd en er is ook meerdere malen aan ministeries gevraagd naar de wijze van verantwoording en eventuele afrekening.

Er zijn grofweg drie regimes te onderscheiden:

- J* Verstreking via uitkering gemeentefonds → verantwoording niet nodig en besteding vrij of besteding specifiek en verantwoording via SISA (Single Information Single Audit)
- J* Specifieke uitkeringen (geormerkt) → verantwoording SISA en besteding specifiek
- J* Vergoeding gedeelde inkomsten → verstreking is aanvulling tot begroting, verder geen verantwoording.

Voor de specifieke gelden die zijn ontvangen geldt dat de besteding in de jaarrekening expliciet moeten worden verantwoord en door de accountant worden meegenomen in de jaarrekeningcontrole. Dit is de zogenaamde SISA verantwoording.

In de bijlagen van de jaarrekeningen van beide gemeenten zijn de verplichte overzichten met betrekking tot de Regeling verantwoording SISA opgenomen. Over die jaarrekeningen is een goedkeurende accountantsverklaring verstrekt, waardoor kan worden aangenomen dat hierin geen materiële verschillen zijn geconstateerd.

Subvraag 3. Hoe is de raad hierbij betrokken?

Aangezien de Raad budgetrecht heeft en het hier om aanzienlijke bedragen gaat, mag verwacht worden dat de Raad tijdig wordt geïnformeerd en onderbouwde besluiten kan nemen. Dat houdt in dat buiten de P&C documenten waarin achteraf wordt gerapporteerd over de verantwoording en besteding van middelen er ook Raadsvoorstellen en -besluiten zijn inzake de coronagelden.

Er is niet gebleken dan wel uit verslagen waar te nemen dat er een gestructureerde informatiestroom over de besteding van gelden naar doelgroepen aan de Raad heeft plaatsgevonden. Er zijn wel enkele besluiten en raadsinformatiebrieven, maar het is niet vast te stellen dat dit volledig is.

Subvraag 4. Is de gevolgde wijze van verantwoording passend voor dit type van het Rijk ontvangen gelden?

De wijze waarop de verantwoording de afgelopen jaren heeft plaatsgevonden, is voor een belangrijk deel beïnvloed door de Coronaperiode en de herindeling. Aansluiting met de BZK-gegevens is aanzienlijk moeilijk tot niet te maken op het totaal, hier en daar wel op onderdelen. Er zijn verschillende regelingen van kracht geweest met verschillende regimes voor verantwoording. De Raden van beide gemeenten zijn op diverse wijzen en op verschillende momenten van informatie voorzien, zoals Raadsbesluiten en Raadsinformatiebrieven.

5. Attentiepunten naar aanleiding van het uitgevoerde onderzoek

De herindeling heeft de verantwoording van coronamiddelen lager op het prioriteitenlijstje gezet van de organisatie, waarbij we aannemen dat dit ook geldt voor de vertrekkende Raden en de nieuw te vormen Raad. Het is van belang dat de Raad in staat gesteld wordt, als er grote bedragen voor specifieke bedoelingen of doelgroepen door het Rijk worden overgemaakt dan wel worden aangekondigd, de procesgang te kunnen volgen. Voorbeelden van dit type middelen zijn Energiesubsidies, huisvesting Oekraïners en opvang asielzoekers. Deze gelden dienen uiteindelijk, al dan niet onder condities, bij de bedoelde doelgroepen terecht te komen.

De gelden dienen bij aankondiging, beschikking of daadwerkelijke ontvangst, te worden geïdentificeerd en te worden vastgelegd. Alle latere mutaties en wijzigingen dienen vervolgens ook te worden vastgelegd waarbij het daadwerkelijk doorgeven aan de beoogde doelgroep zichtbaar moet blijven.

De Raad moet in overleg met het College de juiste en tijdige informatie kunnen ontvangen om de kaderstellende en controlerende rol te kunnen invullen. De verantwoordingsprocessen van de organisatie dienen hierop te zijn ingericht.

Het College zal met de organisatie een proces moeten inrichten waaruit beheersing van de geldstromen zichtbaar is, inclusief duidelijke communicatie met de Raad. De Raad zal met het College moeten afspreken hoe dit proces gaat verlopen, waarin wordt opgenomen wanneer en hoe de Raad geïnformeerd dient te worden.

Bijlage 1 – overzicht ontvangen gelden

Overzicht gemeente Uden per jaar

	Totaal	2020	2021	2022
1e pakket (juni 2020)	1.101.025	1.101.025	-	
2e pakket (september 2020)	1.106.546	746.812	359.734	
3e pakket (december 2020)	863.845	154.599	709.246	
4e pakket (maart 2021)	571.433	44.207	527.226	
5e pakket (mei/sept. 2021)	777.217		608.421	168.796
6e pakket (december 2021)	1.318.646		1.318.646	-
	5.738.712	2.046.643	3.523.273	168.796

Overzicht gemeente Landerd per jaar

	Totaal	2020	2021	2022
1e pakket (juni 2020)	314.052	314.052	-	
2e pakket (september 2020)	345.195	228.173	117.022	
3e pakket (december 2020)	135.560	33.387	102.173	
4e pakket (maart 2021)	164.807	11.414	153.393	
5e pakket (mei/sept. 2021)	162.863		138.024	24.839
6e pakket (december 2021)	471.738		471.738	-
	1.594.215	587.026	982.350	24.839

Voor deze bedragen is in onderstaande tabel te zien wat het beoogde “taakveld” was voor besteding van deze middelen.

Taakveld	Totaal	Uden	Landerd
Sport, cultuur en recreatie	1.087.999	896.798	191.201
Jeugd- en jongerenwerk	313.887	241.713	72.174
Zorg	1.617.338	1.297.254	320.084
Arbeidsparticipatie	733.631	579.687	153.944
Inkomensvoorziening (TONK)	696.113	588.277	107.836
Inkomstenderving (parkeren ed.)	1.720.192	1.270.193	449.999
Onderwijs/kinderopvang	82.676	55.745	26.931
Openbare orde en veiligheid	145.292	108.643	36.649
Algemeen	935.794	700.400	235.394
	7.332.922	5.738.710	1.594.212

